

Payola – łapówka dla Dj-ów

9 maja 1960 r. Alan Freed, zwany ojcem rock'n'rolla i najpopularniejszy DJ Ameryki, został oskarżony o przyjęcie 2,5 tys. dolarów, co miało stanowić łapówkę za nadawanie konkretnych piosenek. Postawiono mu 26 zarzutów korupcyjnych i nakazano zapłacić grzywnę.

W 1958 r. Komisja Izby Reprezentantów (House Committee) popierana przez Amerykańskie Stowarzyszenie Kompozytorów, Autorów i Wydawców zaczęła się interesować problemem DJ-ów, otrzymujących prezenty od wytwórni płytowych, które w zamian żądały, by ci grali wskazane utwory muzyczne.

Nagle Freed, mimo że w sprawę uwikłanych było wiele osób, znalazł się w centrum skandalu. W 1959 r. nie przyznał się do przyjmowania łapówek, w końcu „payola”* nie była wtedy sprzeczna z prawem. Powiedział, że mógł przyjąć prezent w podziękowaniu za pomoc, wykluczył jednak, by były to łapówki za nadawanie piosenek.

W amerykańskim przemyśle muzycznym „payola” oznacza nielegalną praktykę wręczania łapówek (w różnej formie) przez wytwórnie płytowe, w zamian za

nadanie wskazanych nagrań na antenie radia, w ramach jego normalnego czasu antenowego. W książce pt. „Payola!” Gerry Cagle stwierdza, że w takim przypadku łapówką są często nie tylko pieniądze, ale także narkotyki i seks.

Zgodnie z prawem Stanów Zjednoczonych, stacja radiowa może zagrać daną piosenkę w zamian za pieniądze, ale fakt ten należy ogłosić na antenie, z zaznaczeniem, że jest to czas sponsorowany i takie nadanie utworu nie powinno wliczać się w „normalny czas antenowy”.

„Payola” nie była wymysłem lat 50-tych. W XVIII wieku kompozytorzy sprzedawali swoje utwory, nie otrzymując później za nie tantiem, zatem - by ich dzieła były grane - wręcz opierali się na łapówkach. To ułatwiało sprzedaż kolejnych utworów. W latach 50-tych nastąpiło apogeum systemu „payola”, które było spowodowane pojawieniem się telewizji i przeniesieniem wielu radiowych słuchowisk na ekrany, uwalniając każdego tygodnia setki godzin czasu antenowego. Radio stało się platformą dla wytwórni fonograficznych chcących promować swoich wykonawców. Popularni stawali się DJ-e, którzy w dużych miastach, takich jak Nowy Jork czy Chicago, mogli zarobić nawet 35 tysięcy dolarów rocznie. Z czasem niektórzy producenci zaczęli narzekać, że ich piosenki nie są grane bez wcześniejszego wręczenia łapówki. W roku 1959 o „payola” dowiedziała się opinia publiczna.

Federalna Komisja Łączności (Federal Communications Commission) oraz Federalna Komisja Handlu (Federal Trade Commission) rozpoczęły dochodzenie, a Amerykańskie Stowarzyszenie Kompozytorów, Autorów i Producentów rozpoczęło strajk przeciw nadawcom. Skończyło się na wniesieniu poprawki do Ustawy o Łączności (Communications Act of 1934), zakazującej stosowania „pay-for-play” czyli płać-by-grać.

W 1960 r. Krajowe Stowarzyszenie Nadawców (National Association of Broadcasters) zaproponowało, by DJ-e, którzy przyjmą zapłatę za granie określonego utworu, byli karani grzywną w wysokości 500 dolarów i karą 12 miesięcy pozbawienia wolności.

Freed był jedyną osobą wezwaną przed Komisję w sprawie „payola”. Mimo że kara grzywny nie była zbyt dolegliwa, w związku z powstałym zamieszaniem jego kariera załamała się. Opuścił Nowy Jork, przez jakiś czas współpracował z rozgłośniami w Los Angeles i na Florydzie, nigdzie nie pozostając długo z uwagi na to, że stacje nie pozwalały mu grać rock'n'rolla.

Alan Freed - ojciec rock'n'rolla - zmarł 20 stycznia 1965 r. w Palm Springs w Kalifornii jako bankrut.

23 stycznia 1986 r. postać Alana Freeda wprowadzono do słynnego panteonu kultowych osobowości świata muzycznego - muzeum „Rock'n'Roll Hall of Fame” w

Cleveland. W roku 1991 ukazała się książka - „Big Beat Heat: Alan Freed and the Early Years of Rock'n'Roll" (Alan Freed i początek Rock'n'Rolla).

*payola [wym. pejo:le] amer. ang., potajemne przekupstwo dla korzyści handlowej, zwłaszcza łapówka wręczona disc jockeyowi po to, aby zareklamował jakąś piosenkę; termin „payola” po raz pierwszy pojawił się w magazynie „Variety” w 1938 r. i pochodzi od nazw wczesnych maszyn muzycznych, takich jak Victrola i Rockola.

Opublikowano w dniu 9.05.2018 r.

przez Wydział Informacji i Edukacji Antykorupcyjnej GSz CBA